

Ελληνικά Στ' Δημοτικού*

Ενότητα 7

Η ζωή έξω από την πόλη

- Ονοματικές και ρηματικές φράσεις
- Επίθετα σε -ης, -ης, -ες
- Παθητικές μετοχές με λειτουργία επιθέτου
- Κυριολεξία και μεταφορά
- Απλές και επαυξημένες προτάσεις
- Χρήση του ενεστώτα και του αορίστου
- Επαναληπτικό ενότητας

Ονοματικές και
ρηματικές
φράσεις

Παθητικές
μετοχές με
λειτουργία
επιθέτου

Επίθετα σε -
ης, -ης, -ες

1. Να μετατρέψεις τις πιο κάτω ονοματικές φράσεις σε ρηματικές.

α] Παράταση της προθεσμίας για τις φορολογικές δηλώσεις.

β] Παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

γ] Αναμονή νέων εξελίξεων στο θέμα της τρομοκρατίας.

δ] Κήρυξη νέου πολέμου στη Μέση Ανατολή.

ε] Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

στ] Ανακάλυψη ενός αρχαίου τάφου στη Μακεδονία.

---

2. Να μετατρέψεις τις παρακάτω ρηματικές φράσεις σε ονοματικές.

α] Λύθηκε το πρόβλημα της ανεργίας.

β] Αυξήθηκαν οι τιμές ρύπανσης στη Λευκωσία.

γ] Διοργανώθηκαν οι Ολυμπιακοί Αγώνες στο Ρίο.

δ] Πραγματοποιήθηκε έκτατο υπουργικό συμβούλιο.

ε] Απογοητεύτηκαν οι οπαδοί από την ήττα της ομάδας τους.

στ] Αποκαταστάθηκε η βλάβη στο ηλεκτρικό δίκτυο.

---

3. Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις μετατρέποντας τις υπογραμμισμένες φράσεις από ονοματικές σε ρηματικές και το αντίστροφο, κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές.

α] Δήλωσε πως θα παραιτηθεί από τη δουλειά του.

β] Δεν είναι δυνατή η πρόβλεψη του καιρού.

γ] Είναι υποχρέωση όλων μας να προστατεύσουμε τα δάση.

δ] Η νοσοκόμα ανέλαβε την περιποίηση του αρρώστου.

ε] Οι κάτοικοι αποφάσισαν να κατασκευάσουν μια γέφυρα που θα συνδέει τα δύο χωριά.

---

4. Να συμπληρώσεις τις παρακάτω στήλες όπως το παράδειγμα.

ο ευτυχής	οι ευτυχείς	το ευτυχές	τα ευτυχή
ο αξιοπρεπής			
ο θαμνώδης			
ο επιβλαβής			
ο συνεχής			

5. Να μεταφέρεις τις παρακάτω φράσεις στον άλλο αριθμό.

α] η πολυμελής οικογένεια: _____

β] το ασφαλές καταφύγιο: _____

γ] τον επιμελή μαθητή: _____

δ] τις επικερδείς επιχειρήσεις: _____

ε] τα πολυτελή διαμερίσματα: _____

στ] των θυελλωδών ανέμων: _____

6. Να συμπληρώσεις τα παρακάτω κενά βάζοντας τα επίθετα στον κατάλληλο τύπο.

α] το _____ [ακριβής] αντίγραφο

β] οι _____ [σαφής] οδηγίες

γ] τον _____ [ασταθής] χαρακτήρα

δ] του _____ [επιφανής] άντρα

ε] της _____ [καταρρακτώδης] βροχής

στ] τους _____ [διαρκής] ελέγχους

ζ] τις _____ [αμμώδης] παραλίες

7. Να συμπληρώσεις τα παρακάτω προτάσεων με το κατάλληλο επίθετο από την παρένθεση στο σωστό τύπο.

[δηλητηριώδης, διεθνής, διμερής, αλματώδης, συγγενής, καρδιοπαθής, προσεχής, υγιής, απλανής, μανιώδης]

α] Η κίνηση του _____ αεροδρομίου είναι μεγάλη.

β] Η τεχνολογία πραγματοποίησε _____ πρόοδο.

γ] Τον _____ μήνα θα γίνει στην Αθήνα ιατρικό συνέδριο.

δ] Ο Γιώργος κι εγώ είμαστε μακρινοί _____ .

ε] Τα _____ φίδια είναι επικίνδυνα.

στ] Πριν αρχίσουν το κάπνισμα ήταν _____ . Δυστυχώς, όπως

συμβαίνει με τους _____ καπνιστές, τώρα είναι και οι δύο

_____ .

ζ] Μη με κοιτάζεις με βλέμμα _____ .

η] Τα οφέλη της _____ συμφωνίας είναι πολλά.

8. Να γράψεις τα επίθετα που ανήκουν στην ίδια οικογένεια λέξεων με τα παρακάτω ουσιαστικά.

α] ευτυχία: _____ β] δυστυχία: _____

γ] ασθένεια: _____ δ] οινόπνευμα: _____

ε] παροιμία: _____ στ] συνέπεια: _____

ζ] μανία: _____ β] συνέχεια: _____

9. Να αντιστοιχίσεις τα επίθετα της στήλης Α με το κατάλληλο επίθετο της στήλης Β, να το βάλεις στο σωστό τύπο και να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων.

A	B
θυρεοειδής	κατάσταση
λιγγιώδης	αριθμός
κωματώδης	αδένας
συμμιγής	αποτυχία
παταγώδης	ταχύτητα

α] Η κινηματογραφική ταινία που προβλήθηκε πρόσφατα σημείωσε
_____ .

β] Ο οδηγός του αυτοκινήτου τραυματίστηκε σοβαρά και νοσηλεύεται στο νοσοκομείο σε _____ .

γ] Ο _____ ρυθμίζει το γενικό μεταβολισμό του σώματος.

δ] Το τζιπ έτρεχε με _____ , με αποτέλεσμα να περάσει στο αντίθετο ρεύμα κυκλοφορίας και να συγκρουστεί με διερχόμενο αυτοκίνητο.

ε] Οι αριθμοί 1 μέτρο και 75 εκατοστά και 2 ώρες και 30 λεπτά λέγονται
_____ .

10 Να υπογραμμίσεις τις μετοχές που έχουν λειτουργία επιθέτου στις παρακάτω προτάσεις.

- α] Ήταν μια φτωχή, βασανισμένη γυναίκα.
- β] Το βαριά πληγωμένο ζώο ίσα ίσα που σάλευε.
- γ] Το αναμμένο τζάκι θέρμαινε το δωμάτιο.
- δ] Ο πολυταξιδεμένος και βασανισμένος Οδυσσέας έφτασε στην Ιθάκη ύστερα από είκοσι χρόνια.
- ε] Οι στρατιώτες, τολμηροί και αποφασισμένοι, πήραν τις θέσεις τους.
- στ] Τα κιτρινωμένα φύλλα των δέντρων άρχισαν να πέφτουν.

11. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τη μετοχή παθητικού ενεστώτα των ρημάτων που βρίσκονται σε παρένθεση.

- α] Ήταν _____ [αναμένομαι] να γίνει κάτι τέτοιο.
- β] Δεν κατόρθωσε τελικά να έχει τα _____ [προσδοκώμαι] αποτελέσματα.
- γ] Οι _____ πρέπει να καταθέσουν τα _____ [απαιτούμαι] δικαιολογητικά ως το τέλος της εβδομάδας.
- δ] Είναι δύσκολο να πετύχει κανείς έναν _____ [κινούμαι] στόχο.
- ε] Το _____ [φαίνομαι] αυτό είναι πραγματικά ανεξήγητο.
- στ] Η χελώνα καρέττα καρέττα είναι _____ [προστατεύομαι] είδος.

12. Να σημειώσεις τις ενεργητικές και τις παθητικές μετοχές των παρακάτω λέξεων.

υψώνω		
ζαλίζω		
λύνω		

γράφω		
αδικώ		
διψώ		
πουλώ		

13. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τη μετοχή παθητικού παρακειμένου των ρημάτων που βρίσκονται σε παρένθεση.

α] Είσαι πολύ _____ [γελώ] αν νομίζεις ότι θα καθίσω με _____ [σταυρώνω] τα χέρια.

β] Επειδή ήταν πολύ _____ [κουράζω], δεν μπόρεσε να έρθει μαζί μας.

γ] Το χωράφι ήταν καλά _____ [σκάβω].

ε] Καθώς ήταν _____ [φορτώνω] με τα πράγματα και _____ [εκνευρίζω], έβαλε τις φωνές.

στ] Ο _____ [βραβεύω] ηθοποιός λατρεύτηκε από το κοινό.

14. Να σχηματίσεις τις μετοχές παθητικού παρακειμένου των παρακάτω ρημάτων και να βρεις τα επίθετα που παράγονται από αυτά.

Ρήματα	Μετοχές	Επίθετα
πειθαρχώ		
νομοθετώ		
ενοχλώ		
εκνευρίζω		
κυνηγώ		

15Να γράψεις με μια λέξη πως λέγονται

α] τα είδη που εισάγονται: _____

- β] οι μητέρες που εργάζονται: _____
- γ] τα σχολεία που συστεγάζονται: _____
- δ] ο πολίτης που φορολογείται: _____
- ε] αυτά που περιέχονται στο βιβλίο: _____
- στ] αυτός που κατηγορείται: _____
- ζ] αυτοί που κρατούνται: _____

16. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω μετοχών με η, ι, υ ή ει.

α] ευτυχ__σμένος	β] λ__μένος
γ] γκρεμ__σμένος	δ] κυνηγ__μένος
ε] κατεψ__γμένος	στ] ωφέλ__μένος
ζ] γυαλ__σμένος	η] απομακρ__σμένος
θ] αποκλ__σμένος	

17. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω μετοχών με ο, ή ω.

α] κατοχυρ__μένος	β] καταξι__μένος
γ] προπορευ__μένος	δ] απλ__μένος
ε] διαμαρτυρ__μένος	στ] υποχρε__μένος
ζ] προδ__μένος	η] προσγει__μένος
θ] λερ__μένος	ι] κ__μμένος

18. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω μετοχών με μμ, ή μ.

α] διακεκο__ένος	β] σκαρφαλω__ένος
γ] ρα__ένος	δ] κουρε__ένος
ε] ανα__ένος	στ] παραξενε__ένος
ζ] ξεγρα__ένος	η] λιω__ένος
θ] κρυ__ένος	ι] επανειλη__ένος

1. Να χωρίσεις τις παρακάτω φράσεις σε δύο ομάδες ανάλογα με τη σημασία τους.

χρυσή κούπα, σκληρή καρδιά, γλυκό χαμόγελο, νόστιμο φαγητό, βαθιά λίμνη, πικρή ζωή, σκληρό ψωμί, νόστιμη κοπέλα, χρυσός άνθρωπος, πικρή γεύση, γλυκιά καραμέλα, βαθιά αγάπη.

Κυριολεξία	Μεταφορά

2. Να σημειώσεις δίπλα από κάθε φράση [K] για την κυριολεξία και [M] για τη μεταφορά.

- α] καυτό φαγητό [   ]
- β] κοφτερό μυαλό [   ]
- γ] το φως του ήλιου [   ]
- δ] σιδερένια θέληση [   ]
- ε] το φως της ψυχής [   ]
- στ] κοφτερό μαχαίρι [   ]
- ζ] σιδερένια κάγκελα [   ]

3. Να μετατρέψεις τις παρακάτω κυριολεξίες σε μεταφορές χρησιμοποιώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις [σε άλλο τύπο αν χρειαστεί]

α] σκληρό χαρτόνι _____

- β] άναψε το σπίρτο _____
- γ] όργωσε το χωράφι _____
- δ] μέθυσε από το κρασί _____
- ε] πέτρινη σκάλα _____
- στ] ήπιε το γάλα του _____

4. Να γράψεις μια κυριολεξία και μια μεταφορά με καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

ανοίγω, μασάω, κολυμπώ, καλπάζω, χάνω, πετώ

Κυριολεξία	Μεταφορά

5. Να γράψεις τη σημασία των παρακάτω μεταφορικών εκφράσεων.

- α] Το στόμα του στάζει μέλι. _____
- β] Έχει λεπτούς τρόπους. _____
- γ] Πήραν τα μυαλά του αέρα. _____
- δ] Τα μάτια του πετάνε σπίθες. _____
- ε] Με έλουσε κρύος ιδρώτας. _____
- στ] Τράβηξε πολλά όλα αυτά τα χρόνια. _____

8. Να προσθέσεις κάποιες λέξεις στις παρακάτω προτάσεις, ώστε να μετατραπούν από απλές σε επαυξημένες.

α] Ο ήλιος έκαιγε τα σώματα.

β] Τα άγαλμα κατασκευάστηκε.

γ] Η ζωή είναι δύσκολη.

δ] Ο βοσκός βόσκει τα πρόβατα.

ε] Στα παιδιά αρέσουν οι πατάτες.

στ] Η μητέρα έφτιαξε μια τούρτα

---

1. Να σχηματίσεις τον αόριστο των παρακάτω ρημάτων.

Ενεστώτας	Αόριστος
βασανίζω	
ωφελώ	
εξετάζω	
τρώω	
καλύπτω	
ξοδεύω	
διώχνω	

2. Να γράψεις τα παρακάτω ρήματα στον αόριστο της παθητικής φωνής στο πρόσωπο που βρίσκεται το καθένα.

Ενεστώτας	Αόριστος
απειλούμαι	
εξαντλούνται	
ασχολείσαι	
περιποιείστε	
μιμούμαστε	
εξαιρείται	
συγκινούνται	

3. Να συμπληρώσεις τα κενά του παρακάτω κειμένου βάζοντας τα ρήματα των παρενθέσεων στον κατάλληλο τύπο του αορίστου.

Υπό τον Περικλή η Αθήνα _____ (βρίσκομαι) στο απόγειο της δύναμής της. Πολιτιστικά _____ (γίνομαι) το κέντρο της Ελλάδας, καθώς ο Περικλής _____ (συγκεντρώνω) γύρω του

τις μεγαλύτερες φυσιογνωμίες της τέχνης και του πνεύματος της εποχής του. Το αθηναϊκό μεγαλείο _____ (βασίζομαι) στην καταπίεση των συμμάχων και στην απόσταση από αυτούς υπέρογκων φόρων. Όταν το ταμείο της Δηλιακής Συμμαχίας _____ (μεταφέρομαι) από τη Δήλο στην Αθήνα, τα χρήματα _____ (απορροφώμαι) από το οικοδομικό πρόγραμμα του Περικλή, που _____ (μετατρέπω) την πόλη σε πραγματικό στολίδι, αλλά _____ (προκαλώ) το φθόνο των υπόλοιπων Ελλήνων και _____ (εξοργίζω) τη Δηλιακή Συμμαχία. Έτσι _____ (δημιουργώ) ένταση στις σχέσεις των Αθηναίων με τους συμμάχους τους, που _____ (συνεχίζω) καθ' όλη τη διάρκεια του αιώνα και _____ (οδηγώ) την πόλη σε πόλεμο.

Ιστορικός Ατλας της Αρχαίας Ελλάδας, εκδ. Σαββάλας

4. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τον κατάλληλο τύπο των ρημάτων στην παρένθεση.

[παίρνω, φεύγω, καταστρέφω, πέφτω, καρφώνω, ταράζω, γέρνω, αποφασίζω, ξεριζώνω, φέρνω]

- α] _____ από το σπίτι χωρίς προειδοποίηση.
- β] Το βέλος του _____ στο κέντρο του στόχου.
- γ] Οι αγρότες της περιοχής _____ να δημιουργήσουν ένα συνεταιρισμό.
- δ] Το κοντάρι της σημαίας _____ από το δυνατό άνεμο.
- ε] Ο σίφουνας _____ τις στέγες των σπιτιών και _____ τα δέντρα του κήπου.
- στ] Η μητέρα _____ με λαχτάρα το γράμμα του γιου της, που το _____ ο ταχυδρόμος.
- ζ] Ο βράχος που _____ στη θάλασσα _____ τα ήρεμα νερά της.

5. Να ξαναγράψεις το παρακάτω κείμενο μεταφέροντας τα υπογραμμισμένα ρήματα στον ενεστώτα.

Ένας ψαράς πήρε το δίχτυ και το σουραύλι του, πήγε στη θάλασσα και στάθηκε σ' ένα βράχο. Στην αρχή έπαιξε περιμένοντας τα ψάρια να πηδήσουν στη στεριά. Αλλά δεν έγινε τίποτα, και ο ψαράς άφησε κάτω το σουραύλι και έριξε στη θάλασσα το δίχτυ. Σε λίγο το δίχτυ γέμισε. Το μάζεψε τότε, το άδειασε και, βλέποντας τα ψάρια να σπαρταρούν, είπε: "Τόση ώρα που σας έπαιξα το σουραύλι, δε χορέψατε. Χορεύετε τώρα που δεν παίζω πια".

Ένας ψαράς παίρνει το δίχτυ και το σουραύλι του, _____

Εκεί που μιλούσαν ο ουρανός σκεπάστηκε . Οι πρώτες στάλες, χοντρές, ζεστές, άρχισαν να πέφτουν. Τα σύννεφα χαμήλωσαν, κίτρινες βουβές αστραπές καταξέσκιζαν τον ουρανό.

-Παναγία μου, φώναξαν οι γείτονοι, βοήθεια!

Όλοι πετάχτηκαν απάνω, κατασκόρπισαν, καθένας έτρεχε κατά το αμπέλι του, όπου είχε απλώσει τη σταφίδα της χρονιάς, κι ως έτρεχαν, ολοένα και σκοτείνιαζε ο αγέρας, κρεμάστηκαν μαύρες πλεξούδες από τα σύννεφα, ξέσπασε η μπόρα. Γέμισαν τ' αυλάκια, πήραν να τρέχουν οι δρόμοι σαν ποταμοί, φωνές ακούστηκαν γοερές από κάθε αμπέλι. Άλλοι ούρλιαζαν, άλλοι φώναζαν της Παναγίας να τους λυπηθεί, να βάλει το χέρι της, και στο τέλος θρήνος ξέσπασε πίσω από τις ελιές στο κάθε αμπέλι.

Ξέφυγα από το σπιτάκι, έτρεξα μέσα στη νεροποντή, παράξενη χαρά με είχε συνεπάρει, σαν μεθύσι. Είχα φτάσει ως το δρόμο, δεν μπόρεσα να τον περάσω, ήταν ποταμός, και στάθηκα και τον κοίταζα. Μαζί με τα νερά κυλούσαν αγκαλιές αγκαλιές τα μισοξεραμένα σταφύλια, ο μόχθος της χρονιάς, έτρεχαν κατά τη θάλασσα και χάνονταν. Ο θρήνος δυνάμωνε, μερικές γυναίκες είχαν χωθεί ως τα γόνατα μέσα στα νερά και μάχονταν να περισώσουν λίγη σταφίδα.

Είχα γίνει μουσκίδι ως το κόκαλο. Πήρα το δρόμο για το σπίτι. Βιαζόμουν να δω τι θα 'κανε ο πατέρας μου. Θα έκλαιγε, θα φώναζε; Καθώς πήγαινα σπίτι, διαπίστωσα πως όλη μας η σταφίδα είχε φύγει.

Τον είδα να στέκεται στο κατώφλι, ακίνητος, και δάγκανε τα μουστάκια του. Πίσω του όρθια, η μητέρα μου έκλαιγε.

-Πατέρα, φώναξα, πάει η σταφίδα μας!

-Εμείς δεν πάμε, μου αποκρίθηκε. Σώπα!

Ποτέ δεν ξέχασα τη στιγμή ετούτη. Θαρρώ μου στάθηκε στις

δύσκολες στιγμές της ζωής μου μεγάλο μάθημα. Αναθυμώμουν τον πατέρα μου ήσυχο, ασάλευτο, να στέκεται στο κατώφλι, μήτε φώναζε μήτε παρακαλούσε, μήτε έκλαιγε. Ασάλευτος κοίταζε κοίταζε τον όλεθρό του κι έσωζε, μόνος αυτός ανάμεσα σε όλους τους γειτόνους, την αξιοπρέπεια του ανθρώπου.

Νίκος Καζατζάκης, Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων,

Ε' και Στ' Δημοτικού, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2002

1.α] Να δώσεις ένα τίτλο στο πιο πάνω απόσπασμα. Να αιτιολογήσεις την απάντησή σου.

β] Τι συνέβη εκείνο το καλοκαίρι στο χωριό του αφηγητή καθώς είχαν απλώσει τη σταφίδα;

γ] Πώς αντιμετώπισαν οι χωρικοί τη συμφορά που τους βρήκε και πως ο πατέρας του παιδιού;

δ] Τι μηνύματα μπορούμε να πάρουμε από τη στάση του πατέρα του παιδιού; Αιτιολόγησε την απάντησή σου.

2] Να κάνεις μια σύντομη περίληψη του πιο πάνω αποσπάσματος.

---

3. Να μετατρέψεις τις απλές προτάσεις σε επαυξημένες.

α] Δάγκανε τα μουστάκα του.

β] Η μητέρα έκλαιγε.

---

4. Να μετατρέψεις τις επαυξημένες προτάσεις σε απλές, αφαιρώντας όσες λέξεις δεν είναι κύριοι όροι.

α] Κίτρινες, βουβές αστραπές ξέσκιζαν τον ουρανό.

β] Στο τέλος θρήνος, ξέσπασε πίσω από τις ελιές στο κάθε αμπέλι.

γ] Μαζί με τα νερά κυλούσαν αγκαλιές αγκαλιές τα μισοξεραμένα σταφύλια.

---

5. Να συμπληρώσεις τα κενά των παρακάτω προτάσεων επιλέγοντας το κατάλληλο επίθετο από αυτά που σου δίνονται στην παρένθεση βάζοντας το στο σωστό τύπο.

[διεθνής, επικλινής, ακριβής, πλήρης, συνήθης, πολυτελής, επιεικής, διαρκής]

α] Αυτό είναι ένα από τα _____ αστεία του.

β] Στην περιοχή αυτή το έδαφος είναι ιδιαίτερα _____ .

γ] Τα νέα μέτρα αφορούν τις εργαζόμενες μητέρες _____ απασχόλησης.

δ] Ζει σε μια _____ έπαυλη.

ε] Ενώ είναι πολύ αυστηρός με τον εαυτό του, είναι _____ με τους άλλους.

στ] Χθες έγιναν τα εγκαίνια της _____ Έκθεσης Θεσσαλονίκης.

ζ] Οι παρατηρήσεις σας είναι εξαιρετικά _____ .

η] Έχω ένα _____ βουητό στ' αυτιά μου.

6. Στο παρακάτω κείμενο να υπογραμμίσεις τις μετοχές παθητικού παρακειμένου και να σημειώσεις τίνος ρήματος είναι, καθώς και ποιες απ' αυτές λειτουργούν ως επίθετα.

Κροτάλισε δυνατά το καμουτσίκι στον αέρα. Το πουλάρι δε σάλεψε. Το σήκωσε ψηλά με όλη τη δύναμη του και το κατέβασε στ' αναμμένα καπούλια.

Μια φορά, δύο φορές. Το πουλάρι ξαφνιασμένο τινάχτηκε, έκανε μια να σηκωθεί στα πισινά του ποδάρια, φρούμαξε - σκοινιά, λουριά το πνίξαν - απόμεινε στο ζυγό κι έτρεμε ολόβολο. Το παιδί είδε το γυαλιστερό του τρίχωμα ν' αυλακώνεται πάνω στο ιδρωμένο κορμί - δύο βαθιές χαρακίλες - κι απόμεινε με το χέρι υψωμένο.

7. Να σχηματίσεις τις παθητικές μετοχές των πιο κάτω ρημάτων.

<i>Ρήμα</i>	<i>Παθητική Μετοχή</i>
κατοικούσανε	
ποτίζανε	
απλώνανε	
έφαγε	
λέγανε	
μεγαλώναμε	
αφήνανε	
να προσδιορίσω	
φούσκωνε	
ανέβαινε	
χτυπάνε	
βλέπαμε	

8. Να δώσεις σε τίτλους τις παρακάτω ειδήσεις χρησιμοποιώντας μια ονοματική φράση.

α] Τα τελευταία χρόνια είχε αυξηθεί η ζήτηση προϊόντων βιολογικής γεωργίας.

β] Η κυβέρνηση εξήγγειλε χθες μια σειρά μέτρων για την αποκατάσταση των πληγέντων από την πρόσφατη καταστροφική πυρκαγιά στην Αιγιάλεια.

γ] Αποκλεισμένα παραμένουν για πέμπτη συνεχή μέρα τα νησιά του Αιγαίου λόγω των σφοδρών ανέμων εντάσεως 9 μποφόρ.

---

9. Στις παρακάτω προτάσεις να σημειώσεις ποιες είναι απλές και ποιες επαυξημένες. Στη συνέχεια να μετατρέψεις τις απλές σε επαυξημένες και το αντίστροφο.

α] Όλα είχαν αλλάξει. _____

β] Η σοδειά φέτος είναι καλή. _____

- γ] Η Μαρία έλαμπε. _____
- δ] Ο Γιώργος βρήκε τυχαία σ' ένα συρτάρι
ένα παιδικό ημερολόγιο. _____
- ε] Η ύπαιθρος ερημώνεται. _____
- στ] Μηχανές αντικατέστησαν τους θεριστές. _____

10. Στις παρακάτω προτάσεις να βρεις πότε οι υπογραμμισμένες λέξεις χρησιμοποιούνται με κυριολεκτική και πότε με μεταφορική σημασία.

- α] Ο ήλιος έλαμπε ψηλά στον ουρανό. _____
- β] Στο άκουσμα της ευχάριστης είδησης, το πρόσωπό της έλαμψε από χαρά. _____
- γ] Πληγώθηκε πολύ από την αχαριστία τους.
- δ] Καθώς μαστόρευε, πληγώθηκε στο χέρι μ' ένα εργαλείο. _____
- ε] Τραβήξε το σύρτη και άνοιξε με προσοχή την πόρτα. _____
- στ] Αφού δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε σε κάποιο βασικά θέματα, καλύτερα να τραβήξει ο καθένας το δρόμο του. _____
- ζ] Φωτιές άναψαν οι χθεσινές δηλώσεις του υπουργού Οικονομικών για πάτωμα των μισθών. _____
- η] Η φωτιά μαίνεται ακόμα σε τρία μέτωπα

11. Στο παρακάτω κείμενο να συμπληρώσεις τα κενά βάζοντας τα ρήματα που σας δίνονται στην παρένθεση στον κατάλληλο χρόνο.

_____ (μένω) σε δύο δωμάτια, στο υπόγειο μιας πολυκατοικίας. Λίγοι άνθρωποι _____ (κατεβαίνω) τα σκαλοπάτια για να φτάσουν ως εδώ. Μερικοί συγγενείς μας, που έρχονται πότε πότε να μας δουν, ο κυρ Ανέστης ο θυρωρός, [...], ο φίλος μου ο Δημήτρης που δουλεύει στο συνεργείο της γωνιάς, και η δεσποινίς Ελπίδα, η ιδιοκτήτρια, για να εισπράξει το νοίκι μας, μια φορά το μήνα... Το παράθυρό μας _____ (είναι) πλάι στο δρόμο. Δε

_____ (φαίνομαι) ο ουρανός. Όμως _____ (μπορώ)
να βλέπω τη βροχή, τις ρόδες των αυτοκινήτων και τα πόδια των
περαστικών.[...]

Άλλοι _____ (περπατώ) ζωηρά κι άλλοι αργά, με κόπο. Συχνά
κάποιοι _____ (αφήνω) τις σακούλες με τα σκουπίδια τους
μπροστά και τότε _____ (σκοτεινιάζω) όλα.

Μια μέρα η μητέρα _____ (παρακαλώ) τον κυρ Ανέστη να
κάνει παρατήρηση σ' αυτούς που παρατάνε τις βρομιές τους κοντά στη
μύτη μας.

-Δεν το ξέρουν πως εδώ κάτω μεγαλώνουμε παιδιά; _____
(διαμαρτύρομαι) η μητέρα, παλεύοντας να βρει κατανόηση. Εκείνος
_____ (κατσουφιάζω) και, ξύνοντας τη φαλάκρα του
_____ (ρίχνω) θυμωμένος τα βάρη σε αγνώστους.

12. Να ονομάσεις τις παρακάτω προτάσεις σε απλές ή επαυξημένες.

α] Μια καταστροφή "που δεν είχε προηγούμενο" σημειώθηκε το
Σαββατοκύριακο στη Λεμεσό. _____

β] Το χαλάζι έπεφτε για μισή ώρα περίπου. _____

γ] Τα κάστανα έμεινα. _____

δ] Η θεομηνία ήταν αρκετή. _____

ε] Θεομηνία προκαλεί τεράστιες καταστροφές τις καλλιέργειες. _____

**13. Να μετατρέψεις τις απλές προτάσεις της προηγούμενης άσκησης σε
επαυξημένες προσθέτοντας προσδιορισμούς και τις επαυξημένες
προτάσεις σε απλές αφαιρώντας τους προσδιορισμούς.**

Από απλές σε επαυξημένες

Σημειώσεις γραπτού λόγου